

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СТАНДАРТИЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Білецька О.І.,

*здобувач вищої освіти спеціальності 015 «Професійна освіта
(Технологія виробництва і переробка продуктів сільського господарства)»*

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах прискорення темпів розвитку економіки і ринку праці, що викликає старіння одних професій і спеціальностей та виникнення нових, взаємне визнання кваліфікацій на засадах їх прозорості дасть змогу ефективніше вирішувати економічні та соціальні завдання. Проблема стандартизації в освіті стала темою обговорення на щорічній науковій конференції Європейської асоціації дослідників у сфері освіти (EERA), (Стамбул, 2013). Актуальність цієї проблеми педагогічної науки і практики зумовлена тим, що вона спричиняється не тільки потребами підвищення якості та посилення контролю за зростаючою вартістю освіти в «тяжкі часи», а й необхідністю поліпшення здатності освітніх систем досягати високих результатів на шляху до створення інноваційних та безпечних європейських суспільств рівних можливостей у контексті безпрецедентних перетворень і зростання глобальної взаємозалежності.

Головна мета кожної системи професійної освіти і навчання полягає в підготовці кваліфікованих робітників для задоволення потреб ринку праці. Для глибшого розуміння тієї чи іншої кваліфікації необхідно знати стандарти, на яких вона базується. Стандарт встановлює норми виконання і може бути орієнтиром в оцінюванні результатів діяльності працівника.

Копенгагенська Декларація, яка започаткувала «Копенгагенський процес (за місцем проведення зібрання Європейської Комісії і міністрів освіти європейських країн у листопаді 2002 р.) націлює Європейську Спільноту на вирішення таких завдань: створення єдиного європейського простору в сфері професійної освіти і підготовки; забезпечення прозорості кваліфікацій; вирішення проблеми визнання компетентностей і кваліфікацій; збільшення підтримки розвитку компетентностей і кваліфікацій на секторному рівні; розроблення спільних принципів визнання неформального інформального (спонтанного) навчання; сприяння співробітництву в сфері оцінювання якості з наголосом на обміні моделями і методами, а також загальними критеріями й принципами оцінки якості професійної освіти і навчання; надання уваги навчальним потребам викладачів і майстрів у межах всіх форм професійної освіти і навчання. [4]

У 1946 р. створено міжнародну організацію по стандартизації International Organization for Standardization (далі – ISO) для вирішення задач розроблення, координації та уніфікації міжнародних стандартів, а також здійснення обміну інформацією в цій галузі. На початку 80-х рр. Технічні комітети ISO приступили до складання стандартів, призначених для навчання персоналу, що обслуговує машини й механізми. Це стало точкою відліку у розробці міжнародного стандарту професійної освіти. До практики освітньої стандартизації різні країни вдаються різними способами, враховуючи величезні відмінності соціокультурних умов, традицій, що притаманні для їх систем освіти [2; 3].

Термін «стандарт» стосовно змісту освіти в зарубіжній літературі використовується не завжди. У США, Австралії так називають документ, що визначає зміст освіти з того чи іншого навчального предмету для різних класів школи. Згідно з формулюванням Міністерства (Департаменту) освіти США, «стандарти» – це визначення того, що учні повинні знати і вміти робити». Рада з базової освіти США дає визначення стандарту, що – це твердження, які виражають те, що учні повинні знати і вміти робити в певних пунктах їх навчальної кар'єри». У зарубіжних стандартах зустрічаються поняття, що позначають вимоги до рівня підготовки учнів, які в США називаються *performance standards*, у Великобританії *attainment targets*, в Австралії *learning outcomes*. [1; 2]

У 1991 р. в США створено Національний комітет з освітніх стандартів та тестування. Для освітніх стандартів США характерні такі особливості: вони регулюються такими нормативними документами: «Акт про освіту з метою зміцнення економічної безпеки», «Америка в 2000 р.: стратегія освіти» (1991), програмна концепція пріоритетних цілей освіти Національної асоціації губернаторів США «Цілі 2000: досягнення національних цілей освіти» (1991); стандарт розглядається як сукупність кінцевих і супутніх цілей (в області реформи освіти); стандарт передбачає досягнення фіксованих показників; випускні іспити проводяться в кінці кожного рівня освіти; має місце інтерпретація навчального плану як загальної усередненої картини по країні; здійснюється фундаменталізація головних академічних предметів з установкою на неприпустимість їх прискореного вивчення; усуваються прояви безсистемності, дискретності, випадкового підбору предметів, еkleктичності.

У Великобританії освітні стандарти розробляються і функціонують на основі урядового документу «Національний навчальний план» (*National Curriculum* (далі – *NC*), що створений на неконкурентній, неконкурентній основі (1987) та вводився поетапно (1991–1995), і «Закону про освіту» (1988). Особливості англійських освітніх стандартів: *NC* включає 10 навчальних предметів, у тому числі 3 дисципліни, що утворюють ядро програми – (*foundation subjects*), і виступає як широкий та збалансований єдиний навчальний план. Професійна освіта Великобританії перебуває у віданні Міністерства освіти і науки, а також Міністерства зайнятості. Об'єктами стандартизації професійної освіти Великобританії виступають: навчальні плани (контроль над навчальними планами); робота освітньої установи в рамках державної програми; екзаменаційні вимоги; рівні кваліфікації.

Об'єктами стандартизації професійної освіти Федеративної Республіки Німеччини виступають: структура професійної освіти; основи професійної освіти; класифікатор професій; тривалість підготовки; вимоги до знань і вмінь. До особливостей національних стандартів професійної освіти Німеччини слід віднести: наявність стандартних комплексів навчально-програмної документації за окремими групами професій (інструкція про структуру професій, каталог старих і нових професій, опис професій, навчальні плани, механізм проведення іспитів); контрольні функції за професійною освітою залишаються за торговопромисловими палатами.

Стандартизація професійної освіти у Франції регулюється «Законом про учнівство» і «Законом про децентралізацію освіти». Як об'єкти стандартизації виступають: навчальні програми; сертифікати; кваліфікації; вимоги до іспитів; конт-

рольні завдання (600 типових робіт) та міжміністерські спостереження за професійним становленням випускників. Особливостями національних стандартів професійної освіти Франції є: взаємодія з промисловими колами; вивчення професійними консультативними комісіями еволюції професій та умов праці; контрольні функції департаментських підкомісій професійної підготовки кадрів. Професійна освіта у Франції знаходиться (з різними рівнями компетенцій) у віданні Міністерства народної освіти, Міжурядового консультативного комітету (СІС), ряду напівурядових організацій.

Професійна освіта в Японії регулюється такими нормативними актами: «Закон про професійну освіту» (1969), поправкою до Закону 1985 р., документом Міністерства праці «Нормативи освіти». Об'єктами стандартизації професійної освіти в Японії виступають: вимоги прийому; зміст навчального плану; тривалість навчання; загальний обсяг навчального часу; посібники та навчальні засоби. Особливостями національних стандартів професійної освіти Японії є: уніфікація навчальних програм незалежно від відомчої підпорядкованості навчального закладу; розширення профілю підготовки; відповідність професійної освіти встановленим нормам; введення мінімальних типових вимог і типових програм; проведення кваліфікаційних іспитів спеціальними асоціаціями; контроль в межах своєї компетенції професійної освіти з боку Міністерства освіти і Міністерства праці; введення Міністерством освіти програми з великою загальноосвітньою спрямованістю.

Освітній стандарт, відображаючи цілі функціонування й розвитку освітньої системи – це сукупність соціальних (державних) норм, вимог до рівня освіченості, підготовленості випускника, до самої освітньої системи.

Важливим для освітніх стандартів, є глибина і якість, ясність і чіткість, баланс між знаннями та вміннями, у тому числі інтелектуальними та комунікативними вміннями. Англійські, французькі та австралійські педагоги підкреслюють також необхідність включати в стандарт розуміння і застосування знань у вирішенні стандартних та нестандартних завдань і ситуацій, на практиці, в житті. У країнах ЄС значення сучасних стандартів професійної освіти полягає у «забезпеченні зв'язку між професійною підготовкою та економічним сектором, в якому учасники мають знайти роботу після підготовки». Безумовно, для України важливим є урахування досвіду, висвітленого у рекомендаціях Другого Міжнародного конгресу ЮНЕСКО з технічної і професійної освіти «Освіта і підготовка протягом усього життя: шляхопровід у майбутнє» (1999 р.), у яких підкреслено важливість та необхідність «досягнення нового партнерства між освітою і світом праці, що враховує потреби в загальнолюдських цінностях і стандартах для зміцнення зв'язку між секторами освіти, промисловості та іншими економічними секторами, забезпечення розвитку загальних умінь, робітничої (трудової) етики, технологічних і підприємницьких вмінь, почуття громадянської відповідальності».

Отже позиція країн орієнтована діагностований, нормативний підхід до ролі, структури і змісту освітнього стандарту. У такому контексті під стандартом освіти потрібно розуміти опис обов'язкових мінімальних вимог до окремих сторін освіти чи освітньому цілому. При всьому різноманітті дослідницьких позицій у визначенні державного освітнього стандарту, його функція і зміст полягає в підготовці кваліфіко-

ваних робітників для задоволення потреб ринку праці. Для цього необхідно: підвищити привабливість системи П(ПТ)О, що має дати випускникам потенціал для довгострокової самореалізації у суспільстві; мобільно і гнучко навчати фахівців за сучасними, орієнтованими на практику, широкопрофільними професіями.

Список використаних джерел:

1. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика: Монографія / За заг. ред. Н.Г. Ничкало. – Хмельницький: ТУП, 2002 -334 с.
2. Професійні стандарти і кваліфікації у країнах з високо розвинутою економікою / Л. П. Пуховська, А. О. Ворначев, С. В. Мельник, Ю. І. Кравець; 68 за наук.ред. Л. П. Пуховської. – К.: «НВП», 2014. –130 с.
3. Педагогічні основи формування змісту підготовки кваліфікованих робітників за інтегрованими професіями : посібник / С. Г. Кравець, Ю. І. Кравець, Н. П. Дерев'янку, О. Г. Оліферчук. – К. :Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, 2014. – 208 с.
4. Професійні стандарти: теорія і практика розроблення / авт. кол.: Л.І. Короткова, Л.Б. Лук'янова, Г.І. Лук'яненко та ін.– К.:Пед. думка, 2011.– 220 с. – С. 13-33.

*Науковий керівник: С.Б. Літвінчук, канд.пед.наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет*

ПСИХОЛОГІЧНА РОЛЬ ДОВІРИ В РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Саранчук Д.Л.,

здобувач вищої освіти спеціальність 053 «Психологія»
Хмельницький національний університет

Актуальність теми дослідження. Характеристикою сучасності є мережеве суспільство, яке зумовлює створення єдиного комунікативного простору або єдиного світу. У зв'язку із цим особливого значення набувають питання, що стосуються готовності особистості до взаємодії на основі відкритості її когнітивного простору. Оскільки відкритість є показником спроможності до встановлення контакту, то у сукупності актуальних наукових проблем виокремлюється аспект чинників відкритості, їх психологічного змісту і значення. Одним з необхідних чинників відкритості буття людини у мережі суспільних відносин є довіра. Спроби осмислення феномену довіри здійснювалися ще древніми мислителями і продовжуються нинішніми дослідниками. Історія розвитку людського суспільства показує, що дефіцит довіри згубно впливає на соціум, а її наявність, навпаки, виявляє високу спроможність у прискоренні соціального розвитку.

Сучасна епоха характеризується кризою довіри, яка визнається політиками, представниками бізнесу, вченими і в цілому народами різних країн як соціальний дефіцит, що вимагає свого рішення. Відносини між людьми в цілому і довіру, зокрема, сучасні дослідники визначають як найбільш важливу проблему сучасності, що лежить в основі формування і розвитку якостей як окремих індивідів, так і діяльності спільнот